

William GOLDING – Ztroskotání Christophera Martina (ukázka)

Mařa 2005 (přeložila Kamila Lederová-Crooks)

Kdesi za očima, před neprozkoumaným středem, se mu jako sousoší tvarovala myšlenka. V bezčasém mezidobí tu myšlenku sledoval a kapky potu mu zatím stékaly od puchýře k puchýři. Byl si však vědom, že ta myšlenka je nepřítel, a tak ačkoli ji viděl, nepřijímal ji a neztotožňoval se s ní, aby na něm neulpěla. Ve zpomaleném středu se teď neodehrávalo nic, kromě přemítání o vlastní identitě, a myšlenka před ním zůstala stát jako zapomenutý pomník v parku. Christopher a Hadley a Martin byly tři oddělené fragmenty a střed nesl jejich oddělení a únik s tupou nelibostí. Okno vyplňoval zvláštní barevný vzor, jenže střed v tomto podivném stavu tento vzor nepovažoval za součást vnějšího prostoru. Byla to v té zatemněné místnosti jediná viditelná věc, jako nasvícený obraz na zdi. Pod ním cítil už jen potůčky stékající vody a nepohodlný tvrdý povrch. Střed si na nějakou dobu vystačil. Střed věděl, že Já existuje, přestože Christopher, Hadley a Martin byly jen vzdálenými fragmenty.

Závěs z řas a kůže náhle zastínil obraz na zdi, a tak nezbylo než obrátit pozornost k myšlence. Vzal ji na vědomí. Hrůza, která příchod myšlenky provázela, ho vyburcovala k použití těla. Následovaly nervové záškuby, napínání svalů, úder, vibrace; a myšlenka se zformovala ve slova, která mu nakonec vyklopýtala z úst:

„Z téhle skály se už nikdy nedostanu.“

Hrůza řádila dál. Narovнала poskládané kosti, postavila ho na nohy a vyslala ho na zběsilý úprk kolem Trpaslíka pod tíhou oblohy. Zanedlouho na Trpaslíkovi křečovitě visel a kamenná hlava se rozvázně kymácela sem a tam a slunce se ve stříbrném obličejí houपालo jako na houpačce.

„Odvezte mě z téhle skály!“

Trpaslík jemně a laskavě přikyvoval svou stříbrnou hlavou.

Muž se přikrčil u bělavé brázdy a znovu se objevil ten barevný vzor.

Christopher, Hadley a Martin se částečně vrátili. Muž donutil vzor, aby potáhl vše v okolí, skálu, moře a oblohu.

„Poznej svého nepřítele.“

Nemocné tělo, následek pobytu na ostrém slunci. Otrava jídlem, která svět proměnila v blázinec. Samota a zmařená naděje. A myšlenka; spolu s ní další myšlenky, nevyslovené a nepřiznané.

„Ven s nimi. Hezky se na ně podívej.“

Jediný zdroj vody pomalu, ale jistě vysychá a stává se z něj kluzká sedlina; jídla den ode dne ubývá; tlak, nepopsatelný tlak dusí tělo a skličuje mysl; spánek musí svádět boj s filmovými záběry.

„Měl jsem a stále mám —“

Sedl si na skále na bobek.

„Tak ven s tím a podívej se na to.“

„Začíná z toho vystupovat nějaký tvar. Ještě přesně nevím jaký, ale už s toho tušeného obrysu mi ochabuje rozum.“

Spodní část obličejí se začala přeskupovat kolem úst, dokud neodhalila zuby.

„Zbraně. Mám se čím bránit.“

Rozum. Vůle jako poslední brázda. Vůle jako pilíř. Přežití. Vzdělání, klíč ke všem vzorům, jež samo dokáže formovat a oživovat. Bdění ve spícím světě. Temný, nezranitelný střed, který si je jist svou soběstačností.

Začal mluvit do nehybného vzduchu, do pijáku.

„Duševní zdraví je schopnost uvědomovat si realitu. Jaká je realita situace, v níž se nacházím? Jsem sám na skále uprostřed Atlantiku. Kolem mě se rozprostírají nekonečné dálky houpající se vody. Ale skála se ani nehne. Sahá dolů a pojí se s mořským dnem, které se dále pojí s pevninou, kterou jsem znal, s pobřežími a městy. Musím mít na paměti, že skála je pevná a nehybná. Jestli se skála pohne, znamená to, že jsem přišel o rozum.“

Nad hlavou mu křídly zapleskala létající ještěrka a zase zmizela z dohledu.

„Musím to vydržet. Musím přežít a zachovat si zdravý rozum. Musím na to jít postupně.“

Znovu přes okno spustil závěsy.

„Mám otravu. Jsem v područí svinuté trubice délky kriketového hřiště. Všechny pekelné hrůzy se mohou scvrknout do jedné zácpy. Proč do toho tahat dobro a zlo, když ten had leží stočený v mém vlastním těle?“

A schválně si představoval svá střeva, ten pomalý, zadušený, peristaltický pohyb, proměnu měkké potraviny na jedovatou zátku.

„Jsem Atlas. Jsem Prometheus.“

Cítil, jak se jeho tělo tyčí na skále jako obří přízrak. Sevřel čelisti, poklesla mu brada. Stal se z něj hrdina, který si za cíl vytyčil zdolání nemožného. Poklekl a tvrdošijně se sunul po skále dolů. Ve štěrbině našel záchrannou vestu, vytáhl nůž a odřízl z hadičky kovový uzávěr. Po čtyřech se přesunul k Červenému lvu a tu bylo v pozadí slyšet hudbu, útržky z Čajkovského, Wagnera, Holsta. Nebylo úplně nezbytné se plazit po čtyřech, ale hudba v pozadí podtrhovala hrdinství jeho pomalého, nezadržitelného postupu proti nepřízni osudu. Prázdné lastury slávek mu pod kostmi praskaly jako hliněné střepy. Hudba nabývala na objemu a potom se roztrhla nápořem žesťů.

Zastavil se před kamenem, kde v louži žila ta obrostlá přílipka a tři stydlivé sasanky. Drobná ryбка se pořád ještě vznášela ve vodě, ale na jiném konci louže. Ponořil záchrannou vestu do vody a rybička začala zoufale kmitat z jednoho konce na druhý. Z trubice vyšlo několik bublin. Vymáčkal dlouhý měchýř a potom jej začal opět rozbalovat. Voda s prskáním vnikala do trubice a propracovávala se mezi další dávkou bublin do měchýře. Teď jen smyčce, hluboké tóny. Vytáhl celou vestu a potěžkal ji. Z měchýře se ozývalo šplouchání. Znovu ji ponořil do louže a pokračoval v práci. I smyčce se činily, přidaly se dřevěné dechové nástroje a jeden dva tóny žesťů. A potom nastoupil akord s průtažnou kvartou, který utlumil celý orchestr a připravil konečný nástup. Porostlý vrcholek přílipky teď vyčníval nad hladinu. Rybička, zmatená tímto nepřirozeným odlivem, ležela na vlhkém kameni na slunci, kroutila se a pokoušela se překonat povrchové napětí. Sasanky ještě pevněji semkly ústa. Měchýř záchranné vesty byl ze dvou třetin plný.

Muž se svezl na zem, opřel se o kámen a nohy natáhl doširoka před sebe. Hudba zesílila a přidaly se moře i slunce. Vesmír zadržel dech. Muž s povzdechy a mručením začal gumovou hadičku soukat mezi půlky. Přeložil dlouhý měchýř vejpůl a sedl si na něj. Potom jej začal oběma rukama mačkat a masírovat. Cítil, jak mu do útrobu vniká studený pramínek mořské vody. Pumpoval a mačkal, dokud měchýř nesplaskl a nevyprázdnil se. Vyjmul hadičku a opatrně se odplížil ke kraji skály, načež orchestr zaduněl a odmlčel se.

Závěr se blížil – a byl tu. S hlučnou a vítěznou technickou dokonalostí zahrál do moře. Bylo to, jako když se protrhne přehrada, jako když se prolomí poslední překážka. Výbuch za výbuchem z něj závěr skladby mohutnými akordy a třpytivými arpeggii mačkal veškerou sílu, až nakonec zničený a vyprázdňovaný ležel na kameni a orchestr utichl.

Otočil na kameni tvář a zavrčel na protivníka:

„Tak už jsi na kolenou? Já ne.“

Dopadla na něj ruka oblohy. Zvedl se a poklekl mezi prázdné lastury.

„Teď se mi pročistí mysl a už nebudu otrokem vlastního těla.“

Zadíval se dolů na mrtvou rybku. Prstem postrčil její tělo do úst sasanky. Sasanka pohnula plátky a pokusila se rybku uchopit.

„Žahadla. Jed. Otrávil mě sasanky. Ty slávky budou nakonec nejlepší.“

Cítil se o něco silnější, ale už ne takový hrdina, protože se musel plazit. Pomalu se odebral na Hlídku.

„Všechno je předvídatelné. Věděl jsem, že se neutopím, a neutopil jsem se. Byla tam skála. Věděl jsem, že na ní přežiju, a přežil jsem. Přemohl jsem hada ve svém těle. Věděl jsem, že budu trpět, a trpěl jsem. Ale vítězím. V jistém smyslu teď život začíná od samého začátku, navzdory pijáku a tlaku.“

Posadil se k Trpaslíkovi a přitáhl si kolena k tělu. Jeho zrak mířil přímo ven. Žil ve světě.

„Mám pocit, jako bych měl hlad.“

A proč ne, když život znovu začíná?

„Jídlo na talíři. Bohatá strava v pohodlí. Jídlo v obchodech, u řezníka, jídlo, které neplave, nezavírá se jako pěst a nemizí kamsi do děr, ale mrtvá flákota, navršená hromada, všechno, co lze v moři ulovit —“

Zkoumavě se zahleděl na moře. Nastal odliv, a lesklé proudy ubíhaly od tří skalisek kamsi do dále.

„Optická iluze.“

Skála byla samozřejmě nehybná. Zdá-li se, že se působením odlivu pomalu pohybuje vpřed, tak to proto, že oko nemá žádný jiný záchytný bod. Za obzorem je však pobřeží a to zůstává v neměnné vzdálenosti, zatímco voda proudí. Chmurně se usmál.

„To nebyl špatný trik. Většina lidí by se nechala nachytat.“